

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Gdańsk, 30 września 2022 r.

RGD.610.2.2018

DECYZJA RGD - 9/2022

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w toku którego zostało uprawdopodobnione na podstawie okoliczności sprawy, że Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. Franciszka Stefczyka z siedzibą w Gdyni (dalej także jako: „Kasa” lub „Kasa Stefczyka” lub „SKOK Stefczyka”) stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na nieobniżaniu, w przypadku spłaty przez konsumenta kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki - w związku z zawarciem kolejnej umowy i przeznaczeniem środków nowej pożyczki na spłatę zobowiązań poprzednich - całkowitego kosztu kredytu, o stosowną kwotę odpowiadającą części pobranej prowizji oraz części opłaty przygotowawczej, przypadających proporcjonalnie w stosunku do spłacanej wcześniej części kwoty kredytu, co może być niezgodne z art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2022 r. poz. 246) oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów,

po zobowiązaniu się przez Kasę Stefczyka do podjęcia działań zmierzających do zakończenia ww. naruszeń oraz usunięcia ich skutków, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na SKOK Stefczyka obowiązek wykonania zobowiązania do:

1. Obniżania całkowitego kosztu kredytu - w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego przed terminem - proporcjonalnie do okresu, o który skrócono okres obowiązywania umowy, tj. zgodnie z treścią art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim.

Obniżenie będzie dokonywane w sposób automatyczny, tj. bez konieczności składania przez konsumenta osobnego wniosku w tym zakresie.

Obniżenie będzie przy tym dokonywane w oparciu o tzw. metodę liniową i będzie dotyczyć wszystkich tych konsumentów, którzy wcześniejszej spłaty dokonali po uprawomocnieniu się decyzji.

2. Złożenia jednokrotnego oświadczenia o następującej treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ("Prezes UOKiK") wydaną w dniu 30 września 2022 r. nr RGD-9/2022 Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. Franciszka Stefczyka z siedzibą w Gdyni ("Kasa") informuje, że w toku postępowania prowadzącego do wydania ww. decyzji, uprawdopodobniono stosowanie przez Kasę praktyki polegającej na nieobniżeniu, w przypadku spłaty przez konsumenta, kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki - w związku z zawarciem kolejnej umowy i przeznaczeniem środków nowej pożyczki na spłatę zobowiązań poprzednich - całkowitego kosztu kredytu, o stosowną kwotę odpowiadającą części pobranej prowizji oraz części opłaty przygotowawczej, przypadających proporcjonalnie w stosunku do spłaconej wcześniej części kwoty kredytu przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie kredytu, co może prowadzić do naruszenia art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jednolity: Dz.U. z 2022 r. poz. 246) oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów. Decyzja Prezesa UOKiK nr RGD-9/2022 dostępna jest pod adresem www.uokik.gov.pl.

W związku z wydaną decyzją, konsumenci, którzy dokonali wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego zaciągniętego w Kasie mogą złożyć wniosek w celu odzyskania nadpłaconej prowizji lub opłaty przygotowawczej. Wniosek wraz z podaniem numeru umowy kredytu oraz numerem rachunku do zwrotu należy złożyć osobiście w dowolnej placówce (adresy placówek dostępne na stronie <https://www.kasastefczyka.pl/>), przestać pocztą na adres: Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. Franciszka Stefczyka ul. Bohaterów Starówki Warszawskiej 6, 81-455 Gdynia lub poprzez formularz reklamacyjny znajdujący się na stronie <https://www.kasastefczyka.pl/kontakt/formularz-reklamacji>.

Wszelkich dodatkowych informacji związanych z niniejszym komunikatem udziela Infolinia Kasy pod nr tel. 801 600 100 oraz 58 782 93 00 (koszt połączenia wg stawek operatora) oraz pracownicy placówek Kasy na terenie całego kraju.”

w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji, w następujący sposób:

- (a) na tablicach informacyjnych znajdujących się w placówkach Kasy na terenie całego kraju
- oraz
- (b) w górnej części strony głównej domeny <https://www.kasastefczyka.pl/> (i na każdej innej stronie internetowej Kasy zastępującej tę stronę w przyszłości), bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
    - i. czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB#ffffff),

- ii. tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,
- iii. czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej w komunikatach umieszczanych odpowiednio w placówkach oraz na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,
- iv. w zakresie informacji publikowanej na stronie <https://www.kasastefczyka.pl/> (i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej tę stronę w przyszłości) fragment: „Decyzja Prezesa UOKiK nr RGD-9/2022” będzie stanowić hiperłącze prowadzące do strony internetowej: https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_presz.nsf;

Oświadczenie będzie utrzymane przez okres 3 miesięcy od dnia jego opublikowania.

3. Dokonywania rozliczenia reklamacji składanych przez konsumentów w związku z oświadczeniem, o którym mowa w pkt. 2 powyżej, stosując tzw. liniową metodę rozliczenia kosztów kredytu.

Kasa dokona klientom zwrotu w terminie 30 (trzydziestu) dni od dnia otrzymania reklamacji, na wskazany we wniosku reklamacyjnym numer rachunku bankowego, stosując tzw. liniową metodę rozliczenia kosztów kredytu.

4. Skierowania w terminie 4 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji listem zwykłym oświadczenia, o którym mowa w pkt. 2 powyżej, do klientów, którzy:
- i. zawarli z Kasą umowę kredytu konsumenckiego w oparciu o stosowane dotychczas wzorce umowne umowy kredytu konsumenckiego,
  - ii. od dnia 16 maja 2016 r. do dnia uprawomocnienia się decyzji dokonali spłaty ww. kredytu konsumenckiego przed upływem terminu przewidzianego w umowie,
  - iii. nie otrzymali, w związku ze spłatą ww. kredytu konsumenckiego przed upływem terminu przewidzianego w umowie, zwrotu prowizji lub opłaty przygotowawczej obliczonego tzw. metodą liniową.

Kasa dokona klientom zwrotu w terminie 30 (trzydziestu) dni od dnia otrzymania reklamacji na wskazany we wniosku reklamacyjnym numer rachunku bankowego, stosując tzw. liniową metodę rozliczenia kosztów kredytu.

Dla uniknięcia wątpliwości Kasa potwierdza jednocześnie, że opisane w tym punkcie zobowiązanie obejmuje również konsumentów, którzy we wskazanym okresie wystąpili do Kasy z reklamacją (wnioskiem) dotyczącą ww. zwrotu, ale została ona przez Kasę odrzucona lub też rozliczenie nastąpiło przy wykorzystaniu innej metody niż tzw. metoda liniowa.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 w związku z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275), nakłada się na Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową im. Franciszka Stefczyka z siedzibą w Gdyni obowiązek złożenia informacji o realizacji zobowiązania, o którym mowa w pkt I rozstrzygnięcia decyzji, poprzez przedstawienie Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sprawozdania z wykonanych działań, zawierającego w szczególności:

- (a) 10 przykładowych rozliczeń zwrotu prowizji lub opłaty przygotowawczej spłacanych przed terminem kredytów konsumenckich,
- (b) potwierdzenie umieszczenia oświadczenia, o którym mowa w pkt. I.2 powyżej, w placówkach Kasy Stefczyka oraz wydruki zrzutów z ekranu z domeny <https://www.kasastefczyka.pl/> z pierwszego i ostatniego dnia publikacji tego oświadczenia,
- (c) dane dotyczące liczby skierowanych przez Kasę Stefczyka listów, o których mowa w pkt I.4 powyżej,
- (d) dane dotyczące (i) liczby otrzymanych przez Kasę Stefczyka wniosków/reklamacji w celu odzyskania nadpłaconej prowizji lub opłaty przygotowawczej, o których mowa w pkt I.3 powyżej, (ii) liczby uwzględnionych przez Kasę Stefczyka wniosków/reklamacji w celu odzyskania nadpłaconej prowizji lub opłaty przygotowawczej oraz (iii) łącznej kwocie wypłaconej przez Kasę Stefczyka tytułem zwrotu prowizji lub opłaty przygotowawczej spłaconych przed terminem kredytów konsumenckich w wyniku złożenia przez konsumentów wniosków/reklamacji, o których mowa w pkt I.3 powyżej

w terminie **6 miesięcy** od dnia uprawomocnienia się decyzji.

UZASADNIENIE

- [1] Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także: „Prezes Urzędu” lub „Prezes UOKiK”), otrzymał przekazane przez Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Oławie, skargi konsumentów, w których zarzucali Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo - Kredytowej im. Franciszka Stefczyka z siedzibą w Gdyni pomijanie istotnych informacji o oferowanym produkcie, w tym dotyczących całkowitego kosztu kredytu. W związku z powołanymi skargami, Prezes Urzędu podjął własne czynności wyjaśniające, w wyniku których ustalił, że SKOK Stefczyka oferował swoim klientom, pożyczkobiorcom, kredyty konsumenckie, które w całości lub w części były przeznaczane na spłatę poprzednich zobowiązań, zaciągniętych przez konsumentów u tego przedsiębiorcy. W takich sytuacjach, pomimo, iż dochodziło do wcześniejszej spłaty kredytu poprzedniego, Kasa nie dokonywała proporcjonalnego obniżenia całkowitego kosztu tego kredytu poprzez zwrot odpowiedniej części, pobranej wcześniej prowizji i opłaty przygotowawczej.
- [2] Zgodnie ze stanowiskiem SKOK Stefczyka przedstawionym w toku czynności wyjaśniających, koszty uiszczone przez pożyczkobiorcę jednorazowo, tj. koszty

provizji i opłaty przygotowawczej, z uwagi na to, iż nie mają związku z okresem kredytowania, ale dotyczą usług i czynności związanych z procesem udzielania kredytu, nie powinny podlegać rekalkulacji, w wypadku wcześniejszej spłaty kredytu przez konsumenta. Tym samym, Kasa wskazała, iż kwestionuje interpretację treści art. 49 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2022 r. poz. 246; dalej także: u.k.k.), wyrażoną przez Prezesa UOKiK i Rzecznika Finansowego w stanowisku z dnia 16 maja 2016 r.¹

- [3] W ocenie Prezesa Urzędu opisane działania Kasy Stefczyka związane z nieobniżaniem całkowitego kosztu kredytu o stosowną kwotę odpowiadającą części pobranej prowizji oraz części opłaty przygotowawczej mogły naruszać zbiorowe interesy konsumentów. Przedsiębiorca nie tylko bezpodstawnie ograniczał w ten sposób klientom/konsumentom ich prawa, wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów u.k.k., ale także jego praktyka mogła skutkować nieuzasadnionym uszczupleniem majątku klientów. Kwestionowane działania Kasy Stefczyka stały również w sprzeczności z powołanym stanowiskiem z dnia 16 maja 2016 r. Rzecznika Finansowego i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim. W związku z tym, Prezes Urzędu postanowieniem nr 19 z dnia 26 kwietnia 2018 r. wszczął wobec SKOK Stefczyka postępowanie w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji.
- [4] W toku wskazanego postępowania Prezes Urzędu otrzymał przekazane przez Kasę kopie dokumentów (pisma klientów, kopie umów pożyczki, odpowiedzi SKOK-u Stefczyka na reklamacje) dotyczących skarg konsumentów, którzy zaciągnęli w Kasie nowe pożyczki na spłatę poprzednich zobowiązań. Przedsiębiorca przekazał także regulaminy udzielania kredytów i pożyczek SKOK-u Stefczyka.
- [5] Pismem z dnia 30 maja 2018 r. SKOK ustosunkował się do postawionego zarzutu, wskazując, iż jest on bezzasadny z uwagi na nieprawidłowe zastosowanie art. 49 u.k.k. do działań podejmowanych przez Kasę Stefczyka.
- [6] Kasa podkreśliła, że sposób rozliczania przez nią ewentualnych kosztów udzielenia kredytu w związku z jego wcześniejszą spłatą w pełni odpowiada dyspozycji art. 49 u.k.k. Zgodnie z praktyką stosowaną dotychczas przez Kasę, w przypadku przedterminowej całkowitej spłaty kredytu przez klienta Kasa ogranicza wysokość odsetek umownych do odsetek naliczonych na dzień spłaty kredytu oraz przestaje naliczać dodatkowe odsetki umowne. Kasa upoważnia również kredytobiorcę do zwrotu środków z tytułu niewykorzystanej składki ubezpieczenia, jeśli stanowiło ono zabezpieczenie spłaty zobowiązania.
- [7] W dniu 10 grudnia 2018 roku Prezes UOKiK przedstawił Kasie Stefczyka szczegółowe uzasadnienie zarzutu, w którym powtórzono argumentację wyrażoną w postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

---

¹ Vide: https://rf.gov.pl/wp-content/uploads/2020/05/Stanowisko_UOKiK_RzF_art.49_2016.pdf

- [8] Prezes Urzędu podtrzymał tym samym stanowisko, iż prowizja, jak i opłata przygotowawcza stanowią, zgodnie z definicją zawartą w art. 5 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim, element całkowitego kosztu kredytu i podlegają proporcjonalnemu obniżeniu w wypadku wcześniejszej spłaty pożyczki.
- [9] W odpowiedzi na szczegółowe uzasadnienie zarzutu z dnia 10 stycznia 2019 roku SKOK Stefczyka, pomimo podtrzymania prezentowanego dotychczas stanowiska, wyraził wolę pełnej współpracy z Prezesem Urzędu w ramach prowadzonego postępowania.
- [10] Opinia Kasy Stefczyka przedstawiona w odpowiedzi na ww. szczegółowe uzasadnienie zarzutu, iż poza zakresem zastosowania art. 49 u.k.k. pozostają koszty uiszczone przez kredytobiorcę jednorazowo, w chwili uruchomienia zobowiązania, np. opłaty i prowizje, które nie mają związku z okresem kredytowania skracanym w wyniku wcześniejszej spłaty zobowiązania nie została zaaprobowana przez Prezesa Urzędu.
- [11] 25 stycznia 2019 r. w siedzibie Delegatury UOKiK w Gdańsku odbyło się spotkanie z przedstawicielami SKOK Stefczyka, podczas którego strona postępowania po raz pierwszy zadeklarowała możliwość złożenia propozycji zobowiązania.
- [12] Pismem z dnia 15 lutego 2019 r. Kasa przedstawiła propozycję zobowiązania do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, zgodnie z którym zaproponowano zmianę treści stosowanego przez Kasę wzorca umowy pożyczki. Proponowana zmiana przewidywała, że w przypadku przedterminowej spłaty pożyczki poprzez zaciągnięcie innego zobowiązania w Kasie, konsumentowi będzie przysługiwał zwrot tej części prowizji pobranej od pierwotnej pożyczki, która nie była związana z pokryciem kosztów usług zewnętrznych dostawców ponoszonych przez Kasę w związku z udzieleniem pożyczki, liczonej proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki, tj. od momentu spłaty pożyczki przed terminem. Zwrot tak wyliczonej części prowizji uwzględniał obniżenie prowizji za udzielenie kredytu konsolidacyjnego o tę kwotę. Zaproponowana zmiana miała zostać wprowadzona w terminie 6 (sześciu) miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji i miała dotyczyć wyłącznie umów pożyczki zawartych po tym terminie.
- [13] Pismem z dnia 31 marca 2020 roku Prezes UOKiK poinformował SKOK Stefczyka o odmowie przyjęcia propozycji zobowiązania w kształcie z dnia 15 lutego 2019 roku argumentując, iż propozycja zobowiązania złożona przez Kasę nie realizuje ustawowych celów określonych w art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tzn. zaproponowane przez Kasę działania nie zmierzają do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków.
- [14] W dniu 24 lipca 2020 r. odbyło się kolejne spotkanie, podczas którego Kasa Stefczyka wyraziła wolę złożenia zmodyfikowanej propozycji zobowiązania, zgodnie z którą w przypadku wcześniejszej spłaty całości lub części kredytu pozaodsetkowe koszty kredytu byłyby zwracane proporcjonalnie przy zastosowaniu metody ważenia kapitałem (uwzględniająca czynnik czasu i spłaconego kapitału). Przedstawiciele SKOK Stefczyka argumentowali, że zaproponowana przez nich metoda jest transparentna

i bardziej sprawiedliwa dla konsumenta niż metoda liniowa. Przedstawiciele Prezesa UOKiK wskazali, że zgodnie z wyrażonym w marcu 2020 roku stanowiskiem Prezesa UOKiK do proporcjonalnego zwrotu kosztów pozaodsetkowych w przypadku wcześniej spłaty kredytu konsumenckiego powinna mieć zastosowanie metoda liniowa.

- [15] Pismem z dnia 11 września 2020 roku Kasa złożyła zmodyfikowaną propozycję zobowiązania.
- [16] Po dokonaniu szczegółowej analizy pismem z dnia 10 grudnia 2020 r. Prezes Urzędu poinformował SKOK Stefczyka o odmowie przyjęcia zobowiązania w zaproponowanym kształcie. Uzasadniając odmowę przyjęcia zobowiązania Prezes UOKiK wskazał, że propozycja zobowiązania złożona przez Kasę Stefczyka nie realizuje ustawowych celów określonych w art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k. tzn. zaproponowane przez Kasę Stefczyka działania nie zmierzają do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków.
- [17] Zasadniczym powodem niniejszego stanowiska Prezesa Urzędu był fakt, że w podobnych sprawach, w których przedsiębiorcom zarzucano naruszenie art. 49 u.k.k. wydano już decyzje stwierdzające, jak również przyjęto propozycje zobowiązań składane przez przedsiębiorców. Złożona przez SKOK Stefczyka propozycja odbiegała od dotychczas przyjętej, konsekwentnej i jednolitej linii organu ochrony konsumentów.
- [18] 13 stycznia 2021 r. za pośrednictwem oprogramowania umożliwiającego porozumiewanie się na odległość odbyła się telekonferencja z pracownikami UOKiK z przedstawicielami Kasy Stefczyka, podczas której strona postępowania wyraziła wolę złożenia kolejnej propozycji zobowiązania.
- [19] Pismem z dnia 8 marca 2021 r. Kasa Stefczyka złożyła trzecią propozycję zobowiązania, która została zmodyfikowana pismem dnia 17 czerwca 2021 r., pismem z dnia 10 września 2021 r., pismem z dnia 24 marca 2022 r. oraz pismem z dnia 18 sierpnia 2022 r.
- [21] Pismem z dnia 8 września 2022 r. Prezes UOKiK zawiadomił Kasę Stefczyka o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie oraz możliwości zapoznania się z aktami sprawy. Z przysługującego uprawnienia Kasa skorzystała w dniu 22 września 2022 r.

MAJĄC NA UWADZE ZEBRANY MATERIAŁ DOWODOWY, PREZES URZĘDU USTALIŁ CO NASTĘPUJE:

- [22] Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. Franciszka Stefczyka z siedzibą w Gdyni jest spółdzielnią wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS: 0000080915.
- [23] Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 924 ze zm.; dalej także: u.s.k.o.k.), celem kas, z zastrzeżeniem art. 13aa tejże ustawy, jest gromadzenie

środków pieniężnych wyłącznie swoich członków, udzielanie im pożyczek i kredytów, przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych oraz wykonywanie dystrybucji ubezpieczeń na zasadach określonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz. U. z 2019 r. poz. 1881 ze zm.). SKOK Stefczyka, stosownie do powołanego przepisu, udziela swoim członkom pożyczek na warunkach określonych umową pożyczki oraz regulaminu, stanowiącym załącznik do umowy.

- [24] Kasa, pomimo posiadania wiedzy o stanowisku z dnia 16 maja 2016 r. Rzecznika Finansowego i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim, do dnia wydania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyroku w sprawie C-383/18 (Lexitor) nie dokonywała proporcjonalnego zwrotu kosztów pozaodsetkowych kredytu konsumenckiego w przypadku wcześniej spłaty.
- [25] Zarzut postawiony przez Prezesa UOKiK w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2018 roku dotyczy nieobniżania całkowitego kosztu kredytu o stosowną kwotę odpowiadającą części pobranej prowizji oraz części opłaty przygotowawczej w przypadku konsolidowania przez konsumentów ich dotychczasowych zobowiązań wobec Kasy. Prezes Urzędu ustalił także, że Kasa od 18 czerwca 2016 roku zaprzestała pobierania opłaty przygotowawczej.
- [26] Zgodnie z pismem z dnia 8 czerwca 2020 roku Kasa wyjaśniła, że rozliczenia wcześniejszej spłaty, na pisemny wniosek klienta, były dokonywane:
- w okresie wrzesień - październik 2019 r. - metodą liniową,
  - w okresie listopad 2019 r. - marzec 2020 r. (tj. do wydania uzupełnionego stanowiska Prezesa Urzędu z 2 marca 2020 r.²) - metodą ważenia w oparciu o czynnik czasu i kapitału,
  - od kwietnia 2020 r. - ponownie metodą liniową.

Pismem z dnia 24 marca 2022 roku Kasa potwierdziła, że rozliczenie wcześniejszej spłaty kredytu w dalszym ciągu dokonywane jest na wniosek kredytobiorcy.

- [27] Wyniki analizy zgromadzonych dowodów wykazały, że działania Kasy Stefczyka mogą być bezprawne oraz stanowić mogą przejawy naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

W OPARCIU O USTALONY STAN FAKTYCZNY PREZES URZĘDU ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Interes publiczny:

- [28] Podstawowym warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorcy - naruszające przepisy tej ustawy - stanowią potencjalne zagrożenie dla interesu publicznego.

² <https://finanse.uokik.gov.pl/kredyty-konsumenckie/stanowisko-prezesa-uokik-ws-interpretacji-art-49-ustawy-o-kredycie-konsumenckim-w-kontekście-wyroku-tsue/>

Stosownie bowiem do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zasadniczym jej celem jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Interpretacja pojęcia interesu publicznoprawnego, wymaga odniesienia do ukształtowanego w tym zakresie orzecznictwa, zgodnie z którym naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce, gdy naruszenie będzie skierowane do szerokiego, nieokreślonego kręgu podmiotów. W opisywanej sytuacji mamy do czynienia z naruszeniem zbiorowego interesu konsumentów stanowiącego „rodzaj” („część”) interesu publicznego, a zatem nie służącego ochronie indywidualnego (prywatnego) interesu poszczególnych osób, lecz pewnego, nieokreślonego kręgu podmiotów³. W przedmiotowym aspekcie, warunkiem koniecznym do zastosowania ustawy jest, aby działanie przedsiębiorcy, któremu zarzucono naruszenie jej przepisów, stanowiło potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy.

[29] Podnieść należy, że pomimo tego, iż SKOK Stefczyka udziela pożyczek tylko członkom kasy, to jednak okoliczność powyższa nie oznacza, iż w sprawie nie zachodzi zagrożenie naruszenia interesu publicznego z uwagi na to, że narusza interes określonej grupy osób. Członkostwo w SKOK-u Stefczyka ma bowiem charakter otwarty, co oznacza, że członkiem Kasy Stefczyka może zostać każda osoba pełnoletnia. Zatem, o ile uzyskanie pożyczki w Kasie Stefczyka, uzależnione jest od stosunku członkostwa, to nawiązanie tego stosunku jest łatwo dostępne, niesformalizowane oraz nie jest uzależnione od spełniania dodatkowych warunków poza koniecznością wypełnienia deklaracji członkowskiej oraz opłacenia „wpisowego”. Członkowie Kasy Stefczyka są konsumentami w rozumieniu art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360; dalej także: k.c.), który stanowi, iż za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Kasa w regulaminach dotyczących udzielania kredytów i pożyczek konsumenckich zastrzegła, iż nie mogą być one przeznaczone na cele związane z prowadzoną przez członka działalnością gospodarczą. Ponadto, zgodnie z art. 4 u.s.k.o.k. do stosunków zobowiązaniowych pomiędzy kasami a ich członkami, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 1a, stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275, dalej także: u.o.k.i.k.) w zakresie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

[30] Niniejsze postępowanie dotyczy praktyki rynkowej polegającej na nieobniżaniu, w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego w związku z zaciągnięciem kolejnego zobowiązania w SKOK-u Stefczyka, całkowitego kosztu kredytu o koszty prowizji lub opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, co może być uznane za niezgodne z art. 49 ust. 1 u.k.k. Uprawdopodobniona praktyka stosowana jest wobec nieograniczonego kręgu adresatów, posiadających status konsumentów. W opinii Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy zawarli z Kasą umowę o kredyt konsumencki

³ Kohutek K., Sieradzka M., *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, LEX, 2014

oraz zdecydowali się na skorzystanie z uprawnienia do przedterminowej spłaty kredytu. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż każde naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem w niniejszej sprawie uzasadnione było podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy ww. ustawy, a dotyczące jej postępowanie jest prowadzone w interesie publicznym.

Status przedsiębiorcy:

- [31] Zgodnie z art. 196 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 650) do postępowań w sprawach przedsiębiorców wszczętych na podstawie przepisów dotychczasowych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2021 r. poz. 162), które miało miejsce w dniu 30 kwietnia 2018 r., stosuje się przepisy dotychczasowe. Niniejsze postępowanie zostało wszczęte w dniu 26 kwietnia 2018 r., co sprawia, że w niniejszej sprawie dla ustalenia pojęcia „przedsiębiorca” zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004 r., poz. 1807 ze zm.) w związku z treścią art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 229 ze zm.).
- [32] Stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Stosownie do art. 2 tejże ustawy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Stroną prowadzonego postępowania jest przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą w formie spółdzielni, wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego.
- [33] Zdaniem Prezesa UOKiK, działalność Kasy Stefczyka polegająca zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, na gromadzeniu środków pieniężnych członków, udzielaniu im pożyczek i kredytów, czy też przeprowadzaniu na ich zlecenie rozliczeń finansowych spełnia kryteria działalności gospodarczej, o jakich mowa w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Jest to bowiem działalność wykonywana w sposób zorganizowany, zarobkowy, we własnym imieniu i ciągły przez osobę prawną. Charakter wykonywanej działalności przesądza więc o uznaniu, iż SKOK Stefczyka posiada status przedsiębiorcy w świetle przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Oznacza to zarazem, że Kasa Stefczyka jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [34] Tym samym Kasa Stefczyka przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, a jej działania

mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przestanki wydania decyzji zobowiązującej z art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (pkt I sentencji decyzji)

- [35] Zgodnie z art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k., jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1 u.o.k.i.k., lub będących podstawą wszczęcia postępowania - że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24 u.o.k.i.k., a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. W przypadku gdy przedsiębiorca zaprzestął naruszania zakazu, o którym mowa w art. 24 ww. ustawy, i zobowiąże się do usunięcia skutków tego naruszenia, zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio.
- [36] Istota decyzji zobowiązującej polega na zawarciu *quasi*-porozumienia pomiędzy Prezesem UOKiK a przedsiębiorcą⁴. W doktrynie podkreśla się, że decyzja zobowiązująca stanowi jeden z najbardziej skutecznych mechanizmów będących w dyspozycji Prezesa UOKiK, których celem jest doprowadzenie działań przedsiębiorców do stanu zgodności z prawem ochrony konkurencji i konsumentów.
- [37] Przyczyną wysokiej skuteczności procedury zobowiązującej jest przede wszystkim proporcjonalne rozłożenie obciążeń i korzyści po obu stronach tej relacji administracyjno-prawnej. Każda ze stron, tj. Prezes UOKiK i przedsiębiorca wnosi swoisty „wkład” w doprowadzenie do stanu zgodności z prawem przy czym ostatecznie zyskuje konsument, którego interes podlega szczególnej ochronie⁵.
- [38] Analiza przepisu art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k. pozwala jednoznacznie stwierdzić, że Prezes UOKiK może wydać powyższą decyzję w sytuacji łącznego spełnienia przesłanek:
- uprawdopodobnienia w trakcie postępowania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;
  - zobowiązania się przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków;
  - uznania przez Prezesa UOKiK za celowe nałożenie obowiązku wykonania przedłożonego przez przedsiębiorcę zobowiązania.

Ad A. Uprawdopodobnienie bezprawności działania przedsiębiorcy naruszającego zbiorowe interesy konsumentów

⁴ D. Miąsik (w:) T. Skoczny (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów Komentarz*, Warszawa 2009 r., s. 1048.

⁵ J. Sroczyński, *Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów: decyzja zobowiązująca (uwagi praktyczne oraz de lege ferenda)*, IKAR 1/2012, s.99.

- [39] Pojęcia bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z jej literalnym brzmieniem, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. niezależnym od wystąpienia szkody, czy też zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa⁶.
- [40] Zgodnie z art. 24 ust. 1 u.o.k.i.k., zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W świetle natomiast przepisu art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy. W rozpatrywanej sprawie, przedmiotem rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu jest uprawdopodobnienie, że w ustalonym stanie faktycznym SKOK Stefczyka mogła dopuścić się działań bezprawnych, związanych z naruszeniem przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, co w konsekwencji mogło wypełniać przesłanki art. 24 ust. 2 u.o.k.i.k.
- [41] W postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2018 r. wszczynającym postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów postawiono Kasie Stefczyka zarzut stosowania praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na nieobniżaniu, w przypadku spłaty przez konsumenta, kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki - w związku z zawarciem kolejnej umowy i przeznaczeniem środków nowej pożyczki na spłatę zobowiązań poprzednich - całkowitego kosztu kredytu, o stosowną kwotę odpowiadającą części pobranej prowizji oraz części opłaty przygotowawczej, przypadających proporcjonalnie w stosunku do spłacanej wcześniej części kwoty kredytu co może być niezgodne z art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083)⁷ oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

[42] Przepis art. 49 u.k.k. stanowi:

„1. W przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą.

2. W przypadku spłaty części kredytu przed terminem określonym w umowie, ust. 1 stosuje się odpowiednio.”

⁶ por. *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, pod red. J. Szwejki, CH Beck, Warszawa 2000, s. 117-118;

⁷ Publikator na dzień wszczęcia postępowania;

- [43] Artykuł 3 u.k.k. określa, jak na gruncie tejże ustawy należy rozumieć pojęcie kredytu konsumenckiego. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 1 u.k.k. za umowę kredytu konsumenckiego uważa się m.in. umowę pożyczki.
- [44] W ocenie Prezesa Urzędu art. 49 ust. 1 u.k.k. należy rozumieć w ten sposób, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego następuje obniżenie wszystkich możliwych kosztów składających się na całkowity koszt takiego kredytu, niezależnie od ich charakteru i niezależnie od tego, kiedy koszty te zostały faktycznie poniesione przez kredytobiorcę, z tym, że redukcja ta ma charakter proporcjonalny, tj. odnosi się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie - i to stanowi jedyny wskazany w u.k.k. ogranicznik ustalenia redukcji kosztu kredytu związanego z jego wcześniejszą spłatą. Przedstawione tu i dalej rozważania dotyczące przedterminowej spłaty całego kredytu mają w pełni zastosowanie również w odniesieniu do przedterminowej spłaty części kredytu (o której mowa w art. art. 49 ust. 2 u.k.k.). Należy wskazać, że zgodnie z literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 u.k.k., przepis ten obejmuje swoim zakresem całkowity koszt kredytu. Definicja całkowitego kosztu kredytu zawarta została z kolei w art. 5 pkt 6 tej ustawy i zgodnie z tym przepisem obejmuje: „wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach - z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta”. Tym samym art. 49 ust. 1 u.k.k. nie wyłącza przedmiotowo możliwości obniżenia żadnego z rodzajów kosztów określonych w art. 5 pkt 6 tej ustawy. W ocenie Prezesa Urzędu nie jest uzasadniony pogląd, według którego ustawodawca na potrzeby tego przepisu wprowadza dwie kategorie kosztów: te, których wysokość lub powstanie zależy od okresu, na jaki udzielono kredytobiorcy kredytu, oraz te, które nie są zależne od tego okresu. Przyjęcie takiego podziału byłoby sprzeczne z definicją ustawową całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego, a także niespójne z konstrukcją ustawy o kredycie konsumenckim, jej istotą, celem i założeniami. Okoliczność, że prowizja oraz opłata przygotowawcza związane z udzieleniem pożyczki są elementem całkowitego kosztu kredytu, nie jest przy tym kwestionowana przez Kasę. Art. 49 ust. 1 u.k.k. jasno wskazuje również, że rekalkulacja (redukcja) kosztów odnosi się nawet do tych kosztów, które już zostały poniesione przez konsumenta. Brak jest przedmiotowego wyłączenia opłat podlegających redukcji, jako jednej z kategorii kosztów.
- [45] Wskazana przez Prezesa Urzędu wykładnia art. 49 u.k.k. znajduje również uzasadnienie w innej instytucji prawnej, która przewidziana jest w ustawie o kredycie konsumenckim. Art. 54 u.k.k. przewiduje, że w przypadku odstąpienia przez konsumenta od umowy, konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu, natomiast kredytodawcy nie przysługują żadne inne opłaty, z wyjątkiem bezzwrotnych kosztów poniesionych przez niego na rzecz organów administracji publicznej. Koszty, które zostały już poniesione przez konsumenta, a które mają rekompensować kredytodawcy koszty przygotowania i obsługi umowy (w tym prowizja, nawet jeżeli została pobrana jednorazowo), podlegają w takim

przypadku zwrotowi. Ze względu na konieczność zachowania spójności ustawy o kredycie konsumenckim, nie znajduje zatem uzasadnienia powód, dla którego koszty prowizji lub opłaty przygotowawczej nie miałyby podlegać proporcjonalnej redukcji w przypadku przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta⁸.

- [46] W ocenie Prezesa Urzędu powyższe stanowisko znajduje również odzwierciedlenie w brzmieniu art. 16 ust. 1 Dyrektywy 2008/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.Urz. UE L 133 z 22.05.2008, str. 66, dalej także: Dyrektywa), którego implementację stanowią art. 48 i art. 49 u.k.k. W zdaniu drugim wskazanego ustępu Dyrektywa stwierdza w sposób jasny i niebudzący żadnych wątpliwości, że konsument jest „uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy”. Dyrektywa jasno wskazuje, że obniżce podlegają nie tylko odsetki, ale również wszelkie pozostałe koszty, mieszczące się w definicji całkowitego kosztu kredytu. Przepis ten nie używa natomiast pojęcia „kosztów zależnych od długości trwania umowy kredytu”.
- [47] Pojęcie całkowitego kosztu kredytu, którym posługuje się art. 16 ust. 1 Dyrektywy, zostało zdefiniowane w art. 3 lit. g) tego aktu prawnego. Oznacza ono wszystkie koszty łącznie z odsetkami, prowizjami, podatkami oraz wszelkimi innymi opłatami, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, które to koszty znane są kredytodawcy, z wyjątkiem kosztów notarialnych. Całkowity koszt kredytu zgodnie z przywołanym przepisem obejmuje także koszty usług dodatkowych związanych z umową o kredyt, jeżeli zawarcie umowy dotyczącej takiej usługi jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach.
- [48] Przyjęcie przeciwnej wykładni, zgodnie z którą art. 16 ust. 1 Dyrektywy przyznawałby konsumentowi prawo do uzyskania proporcjonalnej redukcji wyłącznie części kosztów - tych, których wysokość uzależniona jest od długości okresu, na który kredyt został udzielony - nie znajduje uzasadnienia w jednoznacznej treści tego przepisu.
- [49] Należy przy tym zauważyć, że pojęcie „kosztów zależnych od długości trwania umowy kredytu” nie tylko nie zostało użyte w art. 16 ust. 1 Dyrektywy, ale w ogóle nie jest w niej stosowane ani też nie zostało w niej zdefiniowane. Pojęciem tym nie posługuje się też żaden inny akt prawa pochodnego. W konsekwencji należy stwierdzić, że w prawie unijnym nie istnieją normatywne kryteria rozróżnienia między kosztami powiązаныmi z długością trwania umowy i niepowiązаныmi z tą długością, które mogłyby być stosowane we wszystkich państwach członkowskich.
- [50] W związku z powyższym przedstawiony do czasu wydania przez TSUE wyroku z dnia 11 września 2019 r., sygn. akt C-383/18 (Lexitor) przez Kasę wariant interpretacji art. 16 ust. 1 Dyrektywy, który zakłada że przepis ten wprowadza podział na dwa rodzaje kosztów, to jest te związane z długością trwania kredytu i podlegające proporcjonalnemu obniżeniu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu przez

⁸ Tak: E. Rutkowska-Tomaszewska, Redukcja kosztów kredytu konsumenckiego (...), s. 169.

konsumenta oraz koszty niezwiązane z tą długością i niepodlegające takiemu obniżeniu - nie tylko nie znajduje poparcia w brzmieniu Dyrektywy, stoi w oczywistej sprzeczności z jej celami i systematyką, ale również jest pozbawiony obiektywnego uzasadnienia. Postulowany przez SKOK Stefczyka wariant wykładni art. 16 ust. 1 Dyrektywy umożliwiłby w prosty sposób obejście dyspozycji tego przepisu, co zagrażałoby realizacji celu dyrektywy, jakim jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumenta, poprzez rozwój przejrzystego rynku kredytowego.

- [51] Ponadto należy mieć na względzie, że art. 16 ust. 2-5 Dyrektywy przyznaje kredytodawcy prawo do zastrzeżenia prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu. Celem tej regulacji jest umożliwienie kredytodawcy kompensacji kosztów, jakie może ponieść w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu przez konsumenta, przy czym możliwość zastrzeżenia takiej prowizji zgodnie z art. 16 Dyrektywy - jako wyjątek od zasady, że konsument ma prawo dokonać wcześniejszej spłaty kredytu bez ponoszenia kosztów z tego tytułu - jest ściśle ograniczona, a metodologia jej obliczenia została szczegółowo uregulowana. Rozwiązanie przyjęte w art. 16 ust. 2-5 Dyrektywy zabezpiecza więc już interes kredytobiorcy w ten sposób, że pozwala mu skompensować stratę, jaką wyjątkowo mógłby ponieść w związku z faktem, że wcześniejsza spłata kredytu przez konsumenta wygenerowała po jego stronie koszty.
- [52] Podsumowując, w ocenie Prezesa Urzędu art. 16 ust. 1 Dyrektywy przyznaje konsumentowi, który dokonał wcześniejszej spłaty kredytu prawo do uzyskania proporcjonalnej obniżki całkowitego kosztu tego kredytu, to znaczy wszystkich kosztów określonych w art. 3 lit. g) Dyrektywy, nie zaś wyłącznie tych, których wysokość jest powiązana z długością trwania umowy kredytu.
- [53] Stanowisko Prezesa UOKiK w przedmiocie wykładni art. 49 ust. 1 u.k.k. zostało w pełni potwierdzone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W wyroku z dnia 11 września 2019 r., sygn. akt C-383/18 (Lexitor), Trybunał wskazał, że art. 16 ust. 1 Dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta. Jak wskazał Trybunał, obniżka całkowitego kosztu kredytu obejmuje również koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy. Wyrok TSUE nie jest rozstrzygnięciem prawotwórczym, lecz takim, który dokonuje interpretacji prawa już obowiązującego. Oznacza to, że nie wywołuje on skutku jedynie na przyszłość, (charakter deklaratoryjny) ale wykładnia w nim zaprezentowana odnosi się do całego okresu obowiązywania przepisu prawa, który był przedmiotem oceny. Orzeczenia te nie tworzą i nie zmieniają prawa, lecz stanowią jego wykładnię.
- [54] Zasada powszechnego związania wykładnią prawa unijnego dokonana przez TSUE wynika z istoty i funkcji postępowania prejudycjalnego oraz autonomii prawa unijnego względem prawa krajowego znajduje potwierdzenie w orzecznictwie samego Trybunału (zob. wyroki: z dnia 27 marca 1980 r., 61/79; z dnia 4 czerwca 2009 r., C-8/08, 10 kwietnia 1984 r., C-14/83, oraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. wyroki z dnia 10 kwietnia 2019 r., II UK 504/17, z dnia 5 grudnia 2019 r.,

III PO 7/18, postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2018 r., III UZP 4/18, OSNP 2018 nr 12, poz. 165). Orzeczenie TSUE, wiąże sądy krajowe, skoro wydanie przez sąd krajowy orzeczenia z oczywistym naruszeniem wyroku TSUE może stanowić podstawę odpowiedzialności państwa członkowskiego za szkody wyrządzone jednostkom wskutek naruszenia prawa wspólnotowego (zobacz np. wyrok ETS z 30 września 2003 r., w sprawie C -224/01 Köbler, pkt 56 i 57)⁹.

- [55] Mając na uwadze zasadę prounijnej wykładni prawa, w taki sam sposób rozumieć należy art. 49 u.k.k. Konieczność stosowania prawa krajowego przez państwo członkowskie w zgodzie z normami prawa unijnego akcentowana była również przez SKOK Stefczyka w niniejszym postępowaniu. Jednoznaczne rozstrzygnięcie przez organ uprawniony wątpliwości w zakresie właściwej interpretacji przepisów Dyrektywy przesądza jednocześnie o sposobie interpretacji implementujących je przepisów prawa krajowego.
- [56] Uzasadniając rozstrzygnięcie ww. sprawy Lexitor Trybunał przypomniał, że celem Dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów. Ów system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania. W celu zagwarantowania tej ochrony art. 22 ust. 3 Dyrektywy zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby przepisy przyjmowane przez nie w celu wykonania Dyrektywy nie mogły być obchodzone poprzez sposób formułowania umów. Tymczasem skuteczność prawa konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu byłaby osłabiona, gdyby obniżenie kosztów kredytu mogło zostać ograniczone jedynie do kosztów prezentowanych przez kredytodawcę jako zależne od okresu obowiązywania umowy, ponieważ wysokość i podział kosztów są określane jednostronnie przez przedsiębiorcę, a rozliczenie kosztów może obejmować pewną marżę zysku. Ponadto ograniczenie możliwości obniżenia całkowitego kosztu kredytu jedynie do kosztów wyraźnie związanych z okresem obowiązywania umowy pociągałoby za sobą ryzyko, że konsument zostanie obciążony wyższymi jednorazowymi płatnościami w chwili zawarcia umowy o kredyt, ponieważ kredytodawca mógłby próbować ograniczyć do minimum koszty zależne od okresu obowiązywania umowy. Trybunał podzielił w tym zakresie ocenę Rzecznika Generalnego co do tego, że zakres swobody działania, jakim dysponują instytucje kredytowe w swoich rozliczeniach i organizacji wewnętrznej, w praktyce bardzo utrudnia określenie przez konsumenta lub sąd kosztów obiektywnie związanych z okresem obowiązywania umowy. Powyższe rozważania doprowadziły Trybunał do konkluzji wskazanej powyżej.
- [57] Ponadto w opinii Prezesa UOKiK, art. 49 u.k.k., który stanowi implementację art. 16 ust. 1 Dyrektywy, należy interpretować w sposób możliwie najprostszy dla konsumentów, gdyż to ich ochronę, ze względu na słabszą pozycję, mają zapewniać zapisy Dyrektywy. Dlatego Prezes UOKiK stoi na stanowisku, że metoda obliczania kwoty obniżenia kosztów kredytu, która zapewni odpowiednio wysoki poziom ochrony konsumentów, to metoda liniowa. Metoda ta zakłada proporcjonalne obniżenie

⁹ por. Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 12 grudnia 2019 r., sygn. III CZP 45/19

całkowitego kosztu kredytu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono okres kredytowania. Według słownika języka polskiego „proporcjonalny” oznacza: mający określony stosunek części do całości, wyrażający określony stosunek do jakiejś wielkości; pozostający w takim stosunku do innej wielkości, że gdy tę drugą zwiększymy lub zmniejszymy pewną liczbę razy, pierwsza zwiększy się lub zmniejszy taką samą liczbę razy¹⁰.

- [58] Reasumując zostało uprawdopodobnione, że działanie SKOK-u Stefczyka polegające na nieobniżaniu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego - w związku z zawarciem kolejnej umowy i przeznaczeniem środków nowej pożyczki na spłatę zobowiązań poprzednich - całkowitego kosztu kredytu o koszty prowizji, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, może być sprzeczne z art. 49 ust. 1 i 2 u.k.k.

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów:

- [59] Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów”, wskazując jednak w przepisie art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na samym zagrożeniu im. Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz zostało skierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Jak podnosi się w doktrynie, w pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się także działanie przedsiębiorcy skierowane wprawdzie do oznaczonych (zindywidualizowanych), ale za to dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym konsumentów tych łączy jakaś wspólna cecha rodzajowa¹¹. Wówczas poszkodowana zostaje pewna grupa konsumentów, niebędąca jedynie - z punktu widzenia przedsiębiorcy stosującego daną praktykę - zbiorowością przypadkowych jednostek, lecz stanowiącą określoną i odrębną kategorię konsumentów, reprezentującą w znacznym stopniu wspólne interesy. Należy zatem przyjąć, że zbiorowy interes konsumentów nie musi odnosić się do nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować, gdyż brak indywidualizacji nie sprzeciwia się możliwości wyodrębnienia kategorii bądź zbioru konsumentów o pewnych cechach. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu.

- [60] Wskazana praktyka Kasy Stefczyka może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować, tj. nieoznaczonej grupy konsumentów, którzy zawarli z Kasą kolejną umowę o kredyt konsumencki w celu wcześniejszej spłaty kredytu. Z tego względu, w ocenie Prezesa Urzędu, interes konsumentów, który mógł zostać naruszony w wyniku działań podejmowanych przez

¹⁰ Mały słownik języka polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994, str. 709.

¹¹ Vide: Kohutek K., Sieradzka M., *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, LEX, 2014

SKOK Stefczyka nie stanowi sumy indywidualnych interesów poszczególnych klientów, lecz ma charakter zbiorowy, co przesądza o możliwości uznania, iż działania te mogą godzić w zbiorowy interes konsumentów.

- [61] W konsekwencji stosowana przez Kasę Stefczyka wykładnia art. 49 ust. 1 i 2 u.k.k. mogła doprowadzić do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.
- [62] W ocenie Prezesa UOKiK, z uwagi na to, że działanie Kasy może naruszać obowiązujące przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, za uprawdopodobnione należy uznać naruszenie przez Kasy Stefczyka zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 uokik.

Ad B. Złożenie zobowiązania przez przedsiębiorcę

- [63] Oprócz uprawdopodobnienia wyżej omówionych przestanków, warunkiem pozwalającym Prezesowi UOKiK na wydanie decyzji zobowiązującej jest zobowiązanie się przez przedsiębiorcę do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków.
- [64] Zobowiązanie to może polegać na podjęciu działania bądź zaniechania, w zależności od tego, jaka postać zachowania przedsiębiorcy będzie niezbędna do zabezpieczenia interesów konsumentów.
- [65] W przedmiotowej sprawie, Kasa Stefczyka pismem z dnia 18 sierpnia 2022 roku złożyła propozycję zobowiązania, w którym zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do zakończenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów i usunięcia jego skutków, którego treść znajduje się w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.
- [66] Realizacja złożonego przez SKOK Stefczyka zobowiązania spowoduje w konsekwencji złożenie oświadczenia na stronie internetowej, poinformowanie konsumentów o wydanej decyzji Prezesa Urzędu za pośrednictwem tablic informacyjnych znajdujących się w jej oddziałach, jak również skierowanie listem zwykłym oświadczenia do wybranej grupy konsumentów o przysługujących im uprawnieniach. Kasa Stefczyka zobowiązała się dokonywać zwrotu środków klientom, którzy złożyli reklamację, w terminie 30 (trzydziestu) dni od dnia otrzymania reklamacji na wskazany we wniosku reklamacyjnym numer rachunku bankowego, stosując tzw. liniową metodę rozliczenia kosztów kredytu. Kasa Stefczyka zobowiązała się także do obniżenia całkowitego kosztu kredytu, w przypadku wcześniejszej spłaty, w sposób automatyczny, tj. bez konieczności składania przez konsumenta osobnego wniosku w tym zakresie. Konsument, który spłaci całość lub część pożyczki zaciągniętej w SKOK-u Stefczyka będzie mógł domagać się proporcjonalnego rozliczenia (obniżenia) tej części kosztów, które dotyczą okresu, o który skrócono okres kredytowania. Co istotne, SKOK Stefczyka wyraźnie zobowiązał się do rozliczenia pożyczek spłaconych przed terminem przy wykorzystaniu **tzw. metody liniowej**, która warunkuje wysokość zwrotu/obniżenia kosztów kredytu od czasu, który pozostał do określonego w umowie terminu spłaty.

[67] Należy również podkreślić, że Kasa Stefczyka zobowiązała się podjąć działania w odniesieniu do **wszystkich spłacanych przed terminem umów kredytu**, tj. także przypadków, w których kredyt jest spłacany przed terminem ze środków nie pochodzących z innego zobowiązania zaciąganego w Kasie Stefczyka. Zarzut postawiony przez Prezesa Urzędu dotyczył tzw. konsolidacji wewnętrznej, gdy część środków udostępnionych konsumentowi w związku z zawarciem nowej umowy kredytu konsumenckiego było przeznaczone na spłatę zobowiązań poprzednich. Tym samym zakres zobowiązania Kasy Stefczyka jest szerszy niż przedmiot niniejszego postępowania.

Ad C. Uznanie przez Prezesa UOKiK za celowe nałożenie obowiązku wykonania przedłożonych przez przedsiębiorcę zobowiązań.

[68] Wobec woli usunięcia skutków naruszeń oraz złożonej propozycji zobowiązania Prezes UOKiK uznał za zasadne przyjęcie zobowiązania w przedstawionym zakresie. Treść zobowiązania jest jednoznaczna i precyzyjna oraz umożliwia skontrolowanie jego wykonania. Przedmiot zobowiązania pozostaje w bezpośrednim związku z zarzucaną przez Prezesa UOKiK praktyką. Co więcej, Kasa Stefczyka zobowiązała się podjąć działania w odniesieniu do **wszystkich spłacanych przed terminem umów kredytu**, tj. także przypadków, w których kredyt jest spłacany przed terminem ze środków nie pochodzących z innego zobowiązania zaciąganego w Kasie Stefczyka. Tym samym zakres zobowiązania jest szerszy niż przedmiot niniejszego postępowania.

[69] W ocenie Prezesa UOKiK zaproponowane przez Kasę Stefczyka rozwiązanie usuwa trwałe skutki naruszeń. Kasa zobowiązała się do rozliczenia (obniżania) spłaconej przed terminem pożyczki automatycznie, a nie jak dotychczas na wniosek kredytobiorcy. Przedsiębiorca zobowiązał się do złożenia oświadczenia, w którym wyraźnie wskazuje, że SKOK Stefczyka mógł stosować praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżeniu całkowitego kosztu kredytu w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie kredytu konsumenckiego o koszty prowizji i opłaty przygotowawczej, co mogło naruszyć art. 49 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083) oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

[70] Oświadczenie, które ma być umieszczone na stronie internetowej Kasy Stefczyka przez okres 3 miesięcy od dnia opublikowania oraz na tablicach informacyjnych w oddziałach SKOK-u Stefczyka spełnia funkcję informacyjną i edukacyjną. Pożyczkobiorcy, którzy spłacili kredyt przed terminem, mają możliwość złożenia reklamacji w celu otrzymania zwrotu proporcjonalnej części kosztów kredytu, które pierwotnie nie zostały zwrócone przez Kasę Stefczyka. Należy wskazać, że SKOK Stefczyka dokonując ponownego rozliczenia pożyczki zobowiązała się do zastosowania **tzw. metody liniowej**.

[71] Ponadto, Kasa Stefczyka zobowiązała się do poinformowania listem zwykłym konsumentów, którzy dokonali wcześniejszej spłaty kredytu po 16 maja 2016 roku, a nie została im zwrócona proporcjonalna część kosztów pozaodsetkowych przy rozliczeniu tzw. metodą liniową, o przysługujących im uprawnieniach.

[72] Wobec powyższego stwierdzić należy, iż przesłanka uwzględnienia złożonego przez SKOK Stefczyka wniosku o wydanie decyzji w trybie art. 28 u.o.k.i.k. została spełniona.

[73] Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie I sentencji decyzji.

Obowiązek składania informacji o stopniu realizacji zobowiązania (pkt II sentencji decyzji)

[74] Stosownie do art. 28 ust. 3 u.o.k.i.k. elementem obligatoryjnym decyzji zobowiązującej jest nałożenie przez Prezesa UOKiK obowiązku składania w terminie wyznaczonym przez organ ochrony konsumentów informacji o stopniu realizacji zobowiązań, m. in. w formie sprawozdania z wykonania nałożonego zobowiązania.

[75] W związku z powyższym Prezes Urzędu zobowiązał SKOK Stefczyka do poinformowania o stopniu realizacji zobowiązań, o których mowa w pkt I, zgodnie z treścią pkt II rozstrzygnięcia niniejszej decyzji.

[76] Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie II sentencji decyzji.

POUCZENIA:

- I. Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.
- II. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł.
- III. Zgodnie z art. 103 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki.

- IV. Zgodnie z art. 105 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.
- V. Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 Kodeksu postępowania cywilnego strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dariusz Łomowski
Dyrektor Delegatury w Gdańsku